

Research Paper

An Analysis of the Causes of the Tendency Towards Informal Economy in Border Cities with Emphasis on Coolbury Employment (Case study: Sardasht City)

Afshin Mottaghi¹, Mahtab Amraie^{2*}, Arash Ghorbani Sepehr³

1- Associate professor of political geography, Kharazmi University, Tehran, Iran.

2- Ph.D. student of Geography and Urban Planning, Zanzan University of Zanzan, Zanzan, Iran.

3- Ph.D. student of Political Geography, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Received: 2020/04/22

Revised: 2020/05/11

Accepted: 2020/05/11

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jupm.2022.4105

Keywords:

Informal Working, border city, Coolbury, Sardasht

Abstract

Introduction: One of the most important informal occupations in the border cities of Iran is Culbery employment. At present, due to the economic conditions in the city of Sardasht, Colberry is increasing as the job of the majority of the poor people of this city. The present study investigates and analyzes the economic reasons for the tendency of the people of Sardasht to work in Culbery.

Method: The type of research is applied and the research method is descriptive-analytical. Library methods, electronic resources and field studies, interviews and researcher-made questionnaires were used to collect information and data. A total of 160 Colbranes from Sardasht were selected as the research sample based on snowball sampling. Findings were analyzed using SPSS 26 software using percentage and frequency and chi-square test and reliability of the questionnaire using Cronbach's alpha (value 0.70).

Results: The results of the chi-square test indicate that there is a difference between the reason for employment with Culbery and the variables; There is no significant relationship between gender, place of birth, reason for migrating to the city, number of family members, level of education, type of goods mainly transported, monthly expenses, way of getting acquainted and entering the Culbery job and income fluctuations of the Culbery job in different seasons. But between the cause of colibri tendency and age, the previous job is also variable; There is a significant relationship between marital status, monthly salary, second source of income and apart from Culbery, future job, job security, job satisfaction and duration of Culbery employment with the reasons for inclination to Culbery.

Conclusion: The results of multivariate linear regression show that 35% of the dependent variable changes are due to independent variables that have been entered into the final model and the test value to determine the significance of the effect of independent variables on the causes of Culbery employment tendency 0.000 With a significance level of 0.95.

Citation: Rakhshandeh Abarghooe, M., Khayyer, M., Rezaei, A., Kouroshnia, M., Modeling Academic Resilience Based on Attachment Styles, School Psycho-Social Atmosphere Mediated by Identity Styles of First Grade High School Students in Marvdasht

Journal of Research and Urban Planning. 2022; 12 (47): 271-286; DOI: 10.30495/jupm.2022.4105

*Corresponding Author: Afshin Mottaghi

Address: Associate Professor, Department of Political Geography, Faculty of Geography, Kharazmi University, Tehran Branch, Tehran, Iran.

Tell: 09125984416

Email: a.mottaghi@khu.ac.ir

Extended abstract

Introduction

Due to economic conditions in the city of Sardasht, Kolbari is increasing as the job of the majority of the poor people in this city. Limited agricultural land, lack of industry, poverty, lack of sufficient skills and in many cases lack of sufficient facilities to acquire skills, unemployment of educated people, natural conditions and mountainous location of Sardasht city, lack of government facilities to create employment for the city's youth, the remaining damage The war in Sardasht city, the lack of suitable programs for economic growth in Sardasht city, etc. are among the factors that lead to the unofficial employment of Colbury in this city. Therefore, due to the importance of colbari employment in Sardasht city, which was previously thought to exist only in the border villages of this city, but today a large number of colbranes are from Sardasht city itself and also very limited research to date. This type of employment is paid for, and given the hidden economic dimensions of this type of employment that meets the living needs of the border areas of Sardasht. In this research, an attempt has been made to study and analyze the economic causes of the tendency of the people of Sardasht to the informal employment of Colbury with a thoughtful look and in a new way.

Material and Methods

The type of research is applied and the research method is descriptive-analytical. To collect information and data, library methods, search in electronic databases, as well as field studies, interviews and a researcher-made questionnaire have been used. The statistical population of the present study is Kolbaran of Sardasht city. To determine the sample size, 160 people from Sardasht city were selected based on snowball sampling. SPSS 26 software was used to analyze the findings. To investigate the characteristics of Colbran from descriptive statistics (percentage, frequency) and to examine the relationship

between Colbran's characteristics and tendency to Colbury's job from inferential statistics (Khy 2 test) and to determine the tendency to Colbury's employment in Sardasht based on variables independent of linear regression Multiple used. Cronbach's alpha was used to measure the reliability of the questionnaire. Alpha value 0.70, which indicates an acceptable amount.

Findings

The results of the descriptive statistics show that men and the age group between 20 and 29 years old had a higher percentage than other age and sex groups in the sample. And a high percentage had undergraduate education and previous jobs of exemplary people and the reason for the tendency of exemplary people to work for Colbury was more unemployment.

The results of inferential statistics show that between the reason for employment in Colbury and variables; gender, place of birth, the reason for migrating to the city, the number of family members, level of education, type of goods mainly transported, monthly expenses, method of acquaintance and entry Colbury's job and income fluctuations Colbury's job In different seasons, there is no significant relationship between the mentioned variables and the reason for the tendency to Colbury. The results also show that between the cause of the tendency to Colbury and age, the previous job also has variables: marital status, monthly salary, and second source of income and apart from Colbury, future job, job security, job satisfaction and employment time to Colbury a significant relationship. There is a difference between the previous job and the mentioned variables. Also, the results of multivariate linear regression show that 35% of the changes in the dependent variable (economic causes of Kolbari employment trend in Sardasht city) are due to the independent variables that have entered the final analyzed model.

Discussion

Considering the importance of Colbury's employment in Sardasht city, in this study, the economic causes of Sardasht people's tendency to informal employment were examined and analyzed. The results show that men have a higher percentage than women in the sample. And the reason for the tendency of exemplary people to work for Colbury is mostly unemployment. The final results of the data analysis show that between the cause of employment in Colbury and variables; There is no significant relationship between gender, place of birth, the reason for migrating to the city, the number of family members, and so on. But between the cause of the tendency to Colbury and age, the previous job also has variables; there is a significant relationship between marital status, monthly salary, second source of income, and so on. Also, the results of multivariate linear regression show that 35% of the dependent variable changes are due to independent variables that have entered the final analyzed model.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All subjects full fill the informed consent.

Funding

No funding.

Authors' contributions

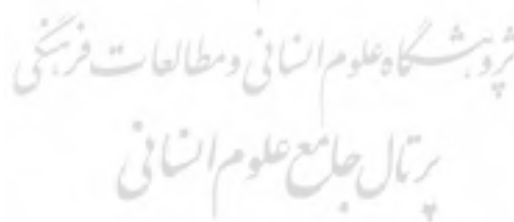
Design and conceptualization: Arash Ghorbani Sepehr

Methodology and data analysis: Mahtab Amraie

Supervision and final writing: Afshin Mottaghi

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

تحلیلی بر علل گرایش به اقتصاد غیررسمی در شهرهای مرزی با تأکید بر اشتغال کولبری (مطالعه موردی: شهر سردشت)

افشین متقی^۱، مهتاب امرایی^۲، آرش قربانی سپهر^۳

۱- دانشیار گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۲- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.

۳- دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

چکیده

مقدمه: یکی از مهم‌ترین مشاغل غیررسمی در شهرهای مرزی ایران اشتغال کولبری است. هم‌اکنون با توجه به شرایط اقتصادی در شهر سردشت کولبری به‌عنوان شغل بیش‌تر مردم فقیر این شهر در حال افزایش است. این پژوهش به بررسی و تحلیل علل اقتصادی گرایش مردمان شهر سردشت به اشتغال کولبری می‌پردازد.

روش: نوع پژوهش، کاربردی و روش پژوهش توصیفی - تحلیلی است. برای گردآوری داده‌ها از روش‌های کتابخانه‌ای، منابع الکترونیکی و مطالعات میدانی مصاحبه و پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شده است. تعداد ۱۶۰ نفر از کولبران شهر سردشت بر اساس نمونه‌گیری گلوله برفی به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل یافته‌ها از طریق نرم‌افزار SPSS 26 و با استفاده از درصد و فراوانی و آزمون خی دو و پایایی پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ (مقدار ۰،۷۰) صورت گرفت.

یافته‌ها: نتایج بدست آمده از آزمون خی دو حاکی از آن است که بین علت اشتغال به کولبری و متغیرهای؛ جنسیت، محل تولد، علت مهاجرت به شهر، تعداد اعضای خانوار، سطح تحصیلات، نوع کالاهای که عمدتاً حمل شده، مخارج ماهیانه، روش آشنایی و ورود به شغل کولبری و نوسانات درآمدی شغل کولبری در فصول گوناگون رابطه‌ای معنادار وجود ندارد، اما بین علت گرایش به کولبری و سن، شغل قبلی هم‌چنین، متغیرهای؛ وضعیت تأهل، حقوق ماهیانه، منبع درآمدی دوم و جدای از کولبری، شغل آتی، امنیت شغلی، رضایت شغلی و مدت اشتغال به کولبری با علل گرایش به کولبری رابطه‌ای معنادار وجود دارد.

نتیجه‌گیری: نتایج بدست آمده از رگرسیون خطی چند متغیره نشان می‌دهد که ۳۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته ناشی از متغیرهای مستقلی است که وارد مدل نهایی تحلیل شده‌اند و مقدار آزمون برای تعیین معناداری اثر متغیرهای مستقل بر میزان علل گرایش به اشتغال کولبری ۰/۰۰۰ با سطح معنی‌داری ۰/۹۵ است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۰۳

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۲/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۲۲

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jupm.2022.4105

واژه‌های کلیدی:

اشتغال غیررسمی، شهر مرزی، کولبری، سردشت

* نویسنده مسئول: دکتر افشین متقی

نشانی: دانشیار گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

تلفن: ۰۹۱۲۵۹۸۴۴۱۶

پست الکترونیکی: a.mottaghi@khu.ac.ir

مقدمه

کولبری می‌باشد که در هر صورت باعث به خطر افتادن مناطق مرزی می‌شود (۲۴). با توجه به شرایط اقتصادی در شهر سردشت کولبری به‌عنوان شغل بیش‌تر مردم فقیر این شهر در حال افزایش است. هم‌اکنون، آمارهای دقیقی در مورد تعداد شاغلان در این بخش با ابهامات زیادی روبه‌روست زیرا که منابع رسمی آمارهایی را ارائه می‌دهند که دارای مجوز قانونی برای فعالیت هستند در حالی که یافته‌های بدست آمده از مصاحبه با کولبران حاکی از آن است که تعداد زیادی از افراد به صورت غیرقانونی و بدون مجوز مشغول به فعالیت هستند. هم‌اکنون، شمار کولبران شهر سردشت که دارای کارت کولبری هستند ۲۹۰۰ نفر می‌باشند (۲۴). محدودیت زمین‌های کشاورزی، نبود صنایع، فقر، عدم مهارت کافی و در بسیاری موارد نبود امکانات کافی برای کسب مهارت، بیکاری افراد تحصیل‌کرده، شرایط طبیعی و موقعیت کوهستانی شهر سردشت، کمبود امکانات دولتی برای اشتغال‌زایی جوانان این شهر، آسیب‌های باقی‌مانده از جنگ در شهر سردشت، عدم برنامه‌های مناسب در راستای رشد اقتصادی در شهر سردشت و... از جمله عوامل گرایش به اشتغال غیررسمی کولبری در این شهر است. با توجه به اهمیت اشتغال کولبری در شهر سردشت که هم‌اکنون شمار تعداد زیادی از کولبران از خود شهر سردشت هستند و تا به حال پژوهش‌های بسیار محدودی به این نوع اشتغال پرداخته است و هم‌چنین، با توجه به ابعاد اقتصادی پنهان این نوع اشتغال که نیازهای معیشتی نواحی مرزی سردشت را تأمین می‌کند، در این پژوهش سعی شده تا به بررسی فرضیه اصلی پژوهش یعنی؛ علل اقتصادی گرایش ساکنان شهر سردشت به اشتغال غیررسمی کولبری با نگاهی اندیشمندانه و در نوع خود جدید پرداخته شود. هم‌چنین، این پژوهش در پی دستیابی به اهداف زیر است: (۱) تعیین رابطه هر یک از عوامل اقتصادی مؤثر بر گرایش ساکنان شهر سردشت به اشتغال کولبری. (۲) تعیین میزان تأثیر عوامل اقتصادی در گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

وضعیت داشتن و مشغول بودن جمعیت به شغل معینی را اشتغال گویند (۲۰). اشتغال را هم‌چنین، می‌توان از طرف تقاضا و هم از طرف عرضه بازار کار تعریف کرد. از طرف عرضه، اشتغال به تعداد کل افراد شاغل در طی دوره‌ای مشخص اشاره دارد. از طرف تقاضا، اشتغال به تعداد کل مشاغل اشتغال شده اشاره دارد که با توجه به داشتن چند شغل، معمولاً بیش‌تر از تعداد کل افراد شاغل است (۲۳)، اما در "اقتصاد غیررسمی"، بیش‌تر مردم به فعالیت‌های غیرقانونی، مانند تجارت مواد مخدر یا روسپی‌گری، پرداخت رشوه یا جلوگیری از مالیات فکر می‌کنند

پدیده شهرنشینی بعد از جنگ جهانی دوم دارای ماهیت کیفی متنوعی در کشورهای جهان است. در برخی کشورها، همراه با مهارت، ارتقاء، صنعتی شدن و گسترش بخش رسمی و در برخی دیگر با بخش غیررسمی و سنتی همراه است (۴۸). در سال‌های اخیر، جهان به شدت تغییر کرده است (۱۱). به گونه‌ای که در طول سه دهه گذشته با توجه به افزایش جمعیت جهان، کسب درآمد از راه خود اشتغالی در اقتصاد غیررسمی نیز افزایش یافته است (۴۷). بررسی‌ها نشان داده است که گرایش به اقتصاد غیررسمی در سراسر جهان وجود دارد. تا حدودی، علاقه جدید از این واقعیت ناشی می‌شود که برخلاف پیش‌بینی‌ها، اقتصاد غیررسمی نه تنها پایدار مانده است بلکه در اشکال جدید و در برخی مکان‌ها که انتظار نمی‌رود شکل گرفته است. از سوی دیگر، تمرکز بیش‌تر بر توسعه بخش خصوصی و ایجاد اشتغال، به تدریج اقتصاد غیررسمی را به مرکز گفتگوهای سیاست سوق می‌دهد (۴۳). بطوریکه امروزه میلیون‌ها نفر در سرتاسر دنیا بویژه در کشورهای در حال توسعه در واحدهای اقتصادی مشغول فعالیت هستند (۲۷). با وجود افزایش میزان اقتصاد غیررسمی در سطح جهانی پژوهش‌های محدودی در مورد این بخش انجام شده است (۲۸). براساس یافته‌های سازمان جهانی کار در سال ۲۰۱۶ در کل ۵۸ درصد از مشاغل جهان و ۴۶ درصد از مشاغل غیرکشاورزی را مشاغل غیررسمی تشکیل می‌دهد (۷). در مجموع تعریف جامع و مانع از اقتصاد غیررسمی دشوار است. پژوهشگران توسعه اقتصادی بر قانونی بودن فعالیت‌های اقتصاد غیررسمی تأکید دارند. از سوی دیگر، کسانی هستند که بخش غیررسمی را غیرقانونی می‌دانند و در پی ایجاد سیاست‌هایی برای جلوگیری از فعالیت‌های این بخش هستند (۳۷). اقتصاد غیررسمی از ابتدای تمدن، نه تنها به‌عنوان یک شکل اقتصادی "اولیه" بلکه در اشکال گوناگون برای جلوگیری از اعمال قوانین و مقررات دولتی در بخش اقتصادی وجود داشته است (۳۹). اقتصاد غیررسمی در کشورهای در حال توسعه همچون ایران نقشی مهم در تأمین نیازهای اقتصادی خانواده‌های کم‌درآمد دارد (۴۱). در ایران بیش از ۶ میلیون شغل غیررسمی وجود دارد. یکی از مهم‌ترین این مشاغل غیررسمی در شهرهای مرزی کشور اشتغال کولبری است. این نوع از اشتغال عمدتاً در استان‌های مرزی از جمله استان‌های آذربایجان، کردستان، کرمانشاه و ایلام وجود دارد (۴۹). استان‌های مرزی، همواره با مسائلی چون؛ جنگ و درگیری، اختلافات شدید طبقاتی، فقر، بیکاری و... مواجه هستند. با توجه به این شرایط دو راه برای رویارویی با این مشکلات وجود دارد که شامل مهاجرت به مناطق توسعه‌یافته کشور و یا روی آوردن به اشتغال کاذب

بررسی انگیزه مردم برای شرکت در دست‌فروشی خیابانی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که تلاش مشترک افراد برای بهبود وضعیت معیشت خود و هم‌چنین، انگیزه گرایش افراد به این شغل بیکاری، پایین بودن کیفیت شغل‌های قبلی، فقر روستایی، دشواری ماندگاری در شغل رسمی، درآمد پایین در بخش رسمی، میل به استقلال و انعطاف‌پذیری بوده است. هم‌چنین، نژاد ونکو (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی اشتغال غیررسمی در اوکراین و کشورهای در حال گذار عضو اتحادیه اروپا پرداخت. در این پژوهش گروهی از کشورهای در حال گذار که حدود یک سوم جمعیت جهان را دارند و رشد بالای دستمزد را داشته با این حال، گرایش زیادی به بخش غیررسمی دارند مورد پژوهش قرار گرفتند. نتایج نشان می‌دهد که اشتغال غیررسمی یک پدیده گسترده در کشورهای در حال گذار است زیرا کارگران اغلب برای دور زدن مقررات بازار کار با امکاناتی همراه هستند و در واقع، چنین فعالیت‌هایی در کشورهای در حال گذار تأثیر زیادی دارد که در کشورهای توسعه‌یافته متفاوت می‌باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که اشتغال غیررسمی دارای زیرشاخه‌های بسیاری می‌باشد که اشتغال کولبری نیز یکی از این زیرشاخه‌هاست. با آغاز دهه ۹۰ میلادی و خودمختار شدن حکومت اقلیم کردستان عراق (۱۹۹۲)، تقریباً پدیده کولبری به صورت امروزی درآمد و شکل گسترده‌تری به خود گرفت (۳۲).

کولبران به افرادی گفته می‌شوند که برای کسب درآمد زندگی خود مجبور به حمل قانونی و یا غیرقانونی اجناسی بین دو طرف خط مرزی می‌شوند (۲۵). کولبر در اصطلاح و در مفهوم مضیق خود کسی است که باری را به پشتش می‌بندد و به دوش می‌کشد و از جایی به جای دیگر می‌برد، اما در مفهوم موسع، کولبری فراتر از به دوش کشیدن بار است. این واژه مأنوس کردهایی است که از راه‌های سخت و پرپیچ و خم بارهای سنگین را بر پشت خود حمل می‌کنند و از این سوی مرز به آن سوی مرز می‌برند (۶). زوی هم‌رفته، کولبری در دو دسته جای می‌گیرد: الف) کولبری قانونی: در روش قانونی، کولبران کارت تردد و هنگ مرزی دارند که زیر نظر سپاه و نیروی انتظامی انجام می‌شود. کولبری قانونی، حمل کالاها به اندازه مشخص و در یک بازه زمانی معین در بازارچه‌های مرزی رسمی توسط کولبران است (۲۴). ب) کولبری غیرقانونی: حمل کالا از مرزهای بین‌المللی به صورت غیرقانونی توسط افراد بدون استفاده از چهارپایان و وسایل نقلیه نیز نوعی کولبری قلمداد می‌شود که به دلیل واردات آن کالا از خارج از بازارچه‌های مرزی، عدم رعایت سهمیه‌های تعیین شده و گاهی اوقات واردات کالاهای ممنوعه، با عنوان «کولبری غیررسمی (قاچاق)» از آن یاد می‌شود (۲۴). در زمینه اشتغال کولبری خضرپور و همکاران

(۸). هیچ روش واحدی برای تعریف غیررسمی وجود ندارد (۱۹). اشتغال غیررسمی با توجه به طبقه‌بندی فعالیت‌های تجاری و اقتصادی و هم‌چنین، در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته متفاوت است (۳۶). به گفته دوتالیست‌ها، «اقتصاد غیررسمی اقتصادی حاشیه‌ای جداگانه‌ای است که به گونه مستقیم با اقتصاد رسمی مرتبط نیست، درآمد و یا شبکه امنیتی برای فقرا فراهم می‌کند». این اصطلاح از سال ۱۹۷۳ میلادی توسط کیت هارت شکل گرفته و به گونه گسترده مورد استفاده قرار گرفت (۲). سازمان ملل در سال ۱۹۹۳ میلادی اقتصاد غیررسمی را بازار (اقتصاد) شامل واحدهایی تعریف کرد که کالا و خدمات را به فرض ایجاد شغل و درآمد به صورت شخصی ایجاد می‌کند و واحدهای به وسیله سطوح پایین‌تر، سازماندهی و با تفاوت کمی بین کار و سرمایه در مقیاس کوچک مشخص می‌شوند، تعریف کرد (۳۸). به بیان دیگر، اشتغال غیررسمی به‌عنوان کارهایی که خارج از سیستم‌های رسمی عمومی و یا خصوصی انجام می‌شود (۴۲). بر اساس گفته فیگ (۲۰۰۵)، اقتصاد غیررسمی فعالیت‌های اقتصادی را شامل می‌شود که هزینه‌ها را دور می‌زند و از مزایای و قوانین اجرایی مربوط به روابط دارایی، مجوز تجاری، قراردادهای کاری، اعتبار مالی و سیستم‌های اجتماعی مستثنی هستند (۳۱). اقتصاد غیررسمی با کمبود شدید کار و سهم نامتناسب فقرا مشخص می‌شود. بیش‌تر افراد و به‌ویژه زنانی که مشغول در اقتصاد غیررسمی هستند: در معرض شرایط کار ناکافی و ناامن و دارای سطح بی‌سوادی بالا، خطرات قانونی و جسمی، سطح مهارت‌های پایین و فرصت‌های آموزشی ناکافی، درآمدهای ناپایداری نسبت به اقتصاد رسمی، ساعات کار طولانی‌تر، عدم معامله جمعی و حقوق نمایندگی و وضعیت اشتغال مبهم یا پنهان، از نظر جسمی و مالی آسیب‌پذیر هستند (۱)، (۹)، (۲۲). هم‌چنین، بخش قابل توجهی از درآمدزایی و ایجاد ثروت در اقتصاد غیررسمی اتفاق می‌افتد (۴۳). اهمیت موضوع اشتغال غیررسمی موجب شده تا لاینگ و همکاران (۲۰۱۶)، در پژوهشی به بررسی اشتغال غیررسمی در چین: روندها، الگوها و عوامل تعیین‌کننده ورود به این بخش از اشتغال بپردازند. نتایج نشان می‌دهد که کارگران بخش غیررسمی دارای رفاه پولی و ذهنی کم‌تری نسبت به بخش رسمی هستند و کارگران بخش رسمی خواهان شرایط کاری مطلوب‌تری هستند. کارگران بخش غیررسمی دارای ویژگی‌های گروه‌های آسیب‌پذیر می‌باشند در حالی که رشد این بخش بسیار چشمگیر است. هوانگ و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی دیگر تحت عنوان فراتر از بیکاری: اشتغال غیررسمی و انگیزه‌های ناهمگن برای شرکت در دست‌فروشی خیابانی در چین امروزی، با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته در گوانگ ژو به

(۱۳۹۷)، در پژوهش تحلیل و شناسایی عوامل مؤثر بر برقرار امنیت پایدار در راستای حل معضل کولبری (مطالعه موردی: شهرستان‌های پیرانشهر، سردشت، بانه و مریوان) به بررسی میزان محرومیت هر یک از شهرستان‌ها و شناسایی عوامل کلیدی برقراری امنیت پایدار در راستای حل معضل کولبری پرداختند. داده‌های مورد نیاز از راه مطالعات کتابخانه‌ای و پرسش‌نامه گردآوری شد. نتایج نشان داده که شهرستان پیرانشهر بیش‌ترین محرومیت را در بین شهرستانها داشته است. راهبردی‌ترین متغیرها در بین عوامل برقراری امنیت پایدار، توسعه زیرساخت‌ها، افزایش سهم بودجه مناطق مرزی، ایجاد مناطق آزاد تجاری و توسعه صنعت گردشگری و اثرگذارترین بازیگران دولت، مجلس و سپاه می‌باشد. همچنین، عزیززاده و جهانی (۱۳۹۸)، در پژوهشی به بررسی کیفی مسائل و مشکلات معبر غیررسمی ترمچین شهرستان پیرانشهر و ارائه راهکارهای مناسب جهت بهبود عملکرد آن پرداختند. آن‌ها در این پژوهش با استفاده از روش مصاحبه به گردآوری داده‌ها پرداختند نتایج اظهارات کولبران نشان می‌دهد که فعالیت تجارت مرزی غیررسمی در مرز پیرانشهر در کنار فعالیت گمرک مرزی دارای اثرات بسیار مطلوبی بر روی منطقه بوده و فعال بودن معبر ترمچین از دید کولبران بسیار مناسب‌تر است. عبدالمی و هکاران نیز (۱۳۹۸)، به بررسی جایگاه کولبری در فقه و حقوق جزایی، برای نشان دادن اهمیت و شأن اشتغال کولبری به‌عنوان یک شغل و حفظ کرامت کولبران پرداخته‌اند. در این پژوهش به ارائه یکسری قوانین وزارت کار، ارائه آیات قرآن در مورد کار و دیدگاه مردم و مقامات در مورد اشتغال کولبری و تفاوت قاچاق با کولبری پرداخته‌اند.

روش

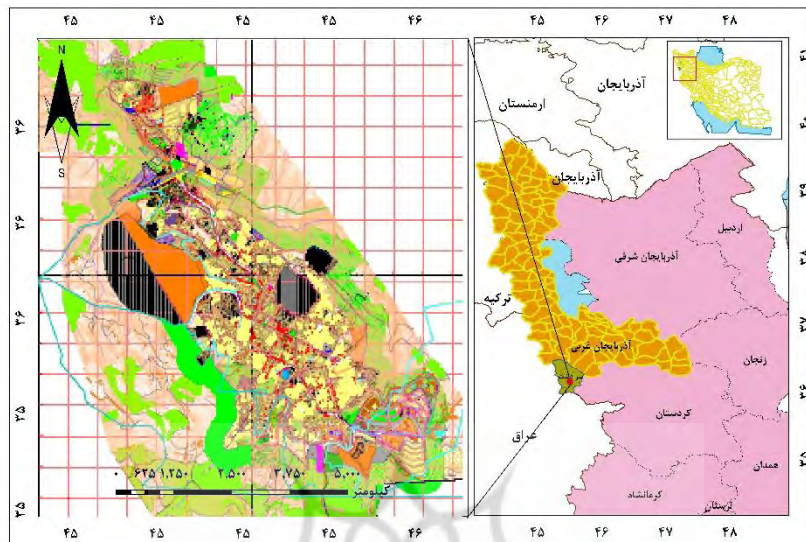
این پژوهش بر مبنای نوع پژوهش، کاربردی و روش پژوهش توصیفی - تحلیلی است. جهت گردآوری اطلاعات و داده‌ها از روش‌های کتابخانه‌ای، جستجو در پایگاه‌های الکترونیکی اطلاعات و همچنین، مطالعات میدانی مصاحبه و پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش را کولبران شهر سردشت (هم کولبرانی دارای کارت و هم کولبران فاقد کارت کولبری) می‌باشند در بر می‌گیرد. در فرآیند توزیع پرسش‌نامه داده‌های لازم برای تکمیل پرسش‌نامه، در اختیار پاسخ‌دهندگان قرار گرفت. با توجه به اینکه تعداد جامعه کولبران با ابهامات بسیاری همراه است. بنابراین، برای تعیین حجم نمونه تعداد ۱۶۰ نفر از کولبران شهر سردشت بر اساس نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. از آنجا که تعدادی از افراد نمونه تمایل به مصاحبه و تکمیل پرسش‌نامه به صورت حضوری

نداشتند با استفاده از نمونه‌گیری گلوله‌برفی مجازی تعدادی از پرسش‌نامه‌ها تکمیل و برای کسب اطلاعات و استفاده در بخش تحلیل یافته‌ها به صورت مجازی با کولبران مصاحبه انجام شد. روش کلی تکمیل پرسش‌نامه‌ها و مصاحبه با استفاده از روش نمونه‌گیری نمایی بدون تبعض انجام گرفت بدین‌صورت که در ابتدا با یک نفر از کولبران که اکنون در بخش غیررسمی فعالیت داشته و تحصیلات بالایی هم دارد با گروهی از کولبران با سابقه کاری بیش از ۱۲ سال ارتباط برقرار گردید سپس از راه هر کدام از این افراد با گروهی دیگر از کولبران ارتباط برقرار کردیم تا حجم نمونه به ۱۶۰ نفر ختم شد. در این نمونه‌گیری تعداد زیادی از نمونه فاقد کارت کولبری بودند و افرادی هم که دارای کارت کولبری بودند در طی سال به دلیل مشکلات اقتصادی به صورت غیرقانونی اقدام به کولبری می‌کنند. پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها که شامل ۱۹ متغیر، حاوی داده‌های کولبران و علل گرایش آن‌ها به این شغل و یکسری سؤالات تشریحی برای ارائه نظرات بیش‌تر کولبران در مورد شرایط شغلی، چگونگی دریافت مجوزهای کولبری، شرایط محیط زندگی که موجب گرایش به این شغل و انجام مصاحبه بوده، برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از نرم‌افزار SPSS 26 استفاده شد. برای بررسی ویژگی‌های کولبران از آمار توصیفی (درصد، فراوانی) و برای بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کولبران و گرایش به شغل کولبری از آمار استنباطی (آزمون χ^2) و برای تعیین میزان گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت بر اساس متغیرهای مستقل از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. برای سنجش پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار آلفا ۰٫۷۰ که میزان قابل قبولی را نشان می‌دهد.

سردشت از شهرهای کردنشین استان آذربایجان غربی است که با توجه به شکل (۳)، در جنوب غربی این استان و امتداد جنوبی ارومیه قرار دارد (۱۷). شهر سردشت در ۳۶ درجه و ۳۲ دقیقه عرض شمالی نسبت به خط استوا و ۴۵ درجه و ۴ دقیقه شرقی نسبت به نصف‌النهار گرینویچ در جنوب غربی استان آذربایجان غربی واقع شده است (۲۷ و ۴۴). طبق آخرین سرشماری عمومی سردشت دارای ۴۶۴۱۲ نفر جمعیت و ۱۲۵۵۱ خانوار بوده است (۱۸). سردشت از سمت غرب با کردستان عراق هم‌مرز است (طول این نوار مرزی ۹۶ کیلومتر است). شهر سردشت در فاصله ۳۰ کیلومتری کردستان عراق می‌باشد (۱۷). شهر سردشت به تبع شرایط طبیعی و ناهموار بودن سطح زمین دارای شرایط خاصی است به نحوی که این عوامل تأثیرات فراوان بر الگوی سکونت، معیشت و شکل‌گیری بافت و ساخت شهری و ... بر جای گذاشته است (۱۷). در شهر سردشت صنعت و سایر فعالیت‌ها به دلیل محدودیت طبیعی و عدم برنامه‌ریزی

مقایسه با سایر بخش‌های استان از سطح بالاتری برخوردار است (۳۳). همچنین، صنعت به دلیل نو پا بودن و عدم وجود صنایع تولیدی بزرگ هنوز نیروی کار زیادی را به خود جذب نکرده است (۴۵).

اقتصادی مناسب در اشتغال و بهبود شرایط اقتصادی مردم این شهر نقش درخوری نداشته است. در واقع این شهر دارای شرایط اقتصادی بیمارگونه است که عدم سرمایه‌گذاری و نبود طرح‌های عمرانی از جانب دولت خود به این وضعیت نابسامانی دامن می‌زند و به دلیل همین شرایط پیش گفته، بیکاری این شهر در

شکل ۱- موقعیت شهر سردشت

(ترسیم، پژوهشگران: ۱۳۹۹).

بحث و ارائه یافته‌ها

نتایج بدست آمده از بررسی متغیرهای مورد پژوهش موجود در جدول (۱)، به شرح زیر می‌باشد.

الف- یافته‌های توصیفی: یافته‌های توصیفی پژوهش بیانگر موارد زیر بوده است:

علل ذکر نشده می‌باشد. از بین افراد نمونه، ۵٫۰ درصد (۸ نفر) مطلقه، ۳۶٫۹ درصد (۵۹ نفر) مجرد و ۵۷٫۵ درصد (۵۹ نفر) متأهل بوده‌اند. تعداد اعضای خانوار اعضای نمونه، ۵٫۰ درصد (۸ نفر) دو نفره، ۲۳٫۱ درصد (۳۷ نفر) ۳ نفره و ۷۱٫۳ درصد (۱۱۴) چهار نفره و بیش‌تر بوده‌اند. اطلاعات سطح تحصیلات نمونه نشان می‌دهد که ۵٫۶ درصد (۹ نفر) دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر، ۱۴٫۴ درصد (۲۳ نفر) دیپلم، ۱۷٫۵ درصد (۲۸ نفر) سواد خواندن و نوشتن، ۲۰٫۶ درصد (۳۳ نفر) بی‌سواد، ۲۰٫۰ درصد (۳۲ نفر) دیپلم و ۲۱٫۹ درصد (۳۵ نفر) زیر دیپلم هستند. شغل قبلی افراد نمونه پیش از اشتغال در کولبری، ۱٫۳ درصد (۲ نفر) در سایر دسته‌های مشاغل ذکر نشده، ۲۱٫۳ درصد (۳۴ نفر) در سایر مشاغل غیررسمی، ۲۵٫۶ درصد (۴۱ نفر) اشتغال به تحصیل و ۵۱٫۹ درصد (۸۳ نفر) بیکار بوده‌اند. علت گرایش افراد نمونه به اشتغال کولبری، ۰٫۶ درصد (۱ نفر) فرار از محدودیتهای کار در بخش رسمی، ۰٫۶ درصد (۱ نفر) درآمد زیاد در این بخش، ۶٫۴ درصد (۱۰ نفر) نداشتن مهارت برای سایر مشاغل، ۱۱٫۳ درصد (۱۸ نفر) عدم درآمد مکفی در شغل قبلی، ۲۱٫۹ درصد (۳۵ نفر) فشار اقتصادی و ۵۹٫۴ درصد (۹۵ نفر) بیکاری می‌باشد.

از مجموع ۱۶۰ نفر پاسخگویان از نظر نوع جنسیت، ۰٫۶ درصد (۱ نفر) را زنان و ۹۹٫۴ درصد (۱۵۹ نفر) را مردان تشکیل داده‌اند. ۱۱٫۳ درصد (۱۸ نفر) را گروه سنی ۶۰ ساله و بیش‌تر، ۱۵٫۰ درصد (۲۴ نفر) گروه سنی ۴۰ تا ۴۹ ساله، ۱۵٫۶ درصد (۲۵ نفر) گروه سنی ۳۰ تا ۳۹ ساله، ۱۸٫۱ درصد (۲۹ نفر) گروه سنی ۵۰ تا ۵۹ ساله، ۱۸٫۸ درصد (۳۰ نفر) گروه سنی ۹ تا ۱۹ ساله و ۲۱٫۳ درصد (۳۴ نفر) گروه سنی بین ۲۰ تا ۲۹ ساله بوده‌اند. براساس یافته‌ها، از جمعیت نمونه محل تولد ۵۵٫۰ درصد (۸۸ نفر) روستا و ۴۴٫۴ درصد (۷۱ نفر) شهر بوده است که علت مهاجرت این افراد به شهر ۰٫۶ درصد (۱ نفر) فرصتهای شغلی موجود در شهر، ۱٫۳ درصد (۲ نفر) جذابیت‌های زندگی شهرنشینی، ۲۳٫۸ درصد (۳۸ نفر) کمبود منابع کشاورزی، ۳۱٫۳ درصد (۵۰ نفر) بیکاری در روستا و ۴۳٫۱ درصد (۶۹ نفر) سایر

جدول ۱- متغیرهای مورد سنجش

متغیرها		متغیرهای مستقل
جنسیت کولبران	وضعیت شغلی در گذشته	برنامه‌های شغلی آینده
سن	نوسانات درآمدی کولبران در فصول گوناگون سال	وضعیت شغل دومی جدای از شغل کولبری
وضعیت تأهل	عمده‌ترین کالاهایی که کولبر حمل می‌کند	مدت اشتغال در کولبری و تجربه شغلی افراد کولبر
محل تولد	میزان درآمد ماهیانه	میزان امنیت جانی و مالی شغل کولبری
علت مهاجرت به شهر	هزینه‌های ماهیانه خانوار کولبر	میزان رضایت از شغل کولبری
تعداد اعضای خانوار	کانال‌های ارتباطی و یا آشنایی با شغل کولبری و کولبران	سطح تحصیلات افراد کولبر
متغیر وابسته	علل گرایش به شغل کولبری	

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

و ۴۵٫۶ درصد (۷۳ نفر) یک تا پنج سال تجربه فعالیت در شغل کولبری داشته‌اند.

ب- یافته‌های استنباطی: در این پژوهش برای بررسی رابطه‌ی بین علت گرایش به شغل کولبری و ویژگی‌های کولبران از آزمون خی دو (کای اسکوئر) استفاده شد. این آزمون یکی از معتبرترین آزمون‌های آماری است که به وسیله آن می‌توان پی‌برد یک رابطه سیستماتیک بین دو متغیر وجود دارد یا نه؟ این آزمون معمولاً برای رابطه‌هایی به کار می‌رود که هر دو متغیر ناپارامتری باشند. در واقع این آزمون به بررسی فرضیه مقابل می‌پردازد: الف- فرض صفر: دو متغیر مستقل از هم نیستند. ب- فرض مقابل: بین دو متغیر رابطه وجود دارد. لذا نتایج نهایی بدست آمده از این پژوهش با استفاده از آزمون خی به شرح زیر می‌باشد: در واقع به دلیل وقوع بحران‌های اقتصادی و افزایش جمعیت، مسئولیت سرپرستی خانوار و ... حضور زنان در بخش اشتغال غیررسمی، کمکی برای کاهش بار سرپرستی مردان در خانواده و کاهش فشار اقتصادی بر آنان است (۴۰). لذا، در این پژوهش نیز به دلیل حضور زنان در اشتغال کولبری جنسیت به‌عنوان یکی از متغیرهای مستقل مورد بررسی قرار گرفت. نتایج بدست آمده از رابطه بین این دو متغیر در جدول (۴) نشان می‌دهد P-value در سطح ۵ درصد معنادار است و در این‌جا فرض صفر رد می‌شود و این نشان دهنده‌ی این است که رابطه‌ی معنادار بین جنسیت و علت گرایش به کولبری وجود ندارد. زنان کولبر عمدتاً سرپرست خانوار هستند که یا مردانشان در شغل کولبری جان خود را از دست داده‌اند یا دچار معلولیت شده‌اند و برخی نیز به دلیل فشار اقتصادی هم‌پای مردانشان به کولبری مشغول هستند. تعداد افراد کولبر هم مردان و هم زنان شهر سردشت در حال افزایش است. و با ورود زنان به این شغل اقدام‌های هوشمندانه با برنامه‌ریزی دقیق را سوی دولت‌های محلی و ملی طلب می‌کند که با وجود بهره‌گیری از این پتانسیل نیروی کار امنیت بیش‌تر را برای زنان و مردان کولبر این شهر فراهم کند.

عمده‌ترین کالاهایی حمل شده، ۴٫۴ درصد (۷ نفر) مواد غذایی، ۸٫۱ درصد (۱۳ نفر) قطعات ماشین، ۱۱٫۳ درصد (۱۸ نفر) انواع سوخت، ۱۶٫۹ درصد (۲۷ نفر) لوازم برقی و خانگی، ۱۷٫۵ درصد (۲۸ نفر) لوازم صوتی و تصویری، ۲۰٫۶ درصد (۳۳ نفر) دخانیات و ۲۱٫۳ درصد (۳۴ نفر) پوشاک بوده است. درآمد ماهیانه افراد نمونه، ۱٫۹ درصد (۳ نفر) یک و نیم تا دو میلیون تومان، ۱۶٫۹ درصد (۲۷ نفر) یک تا یک و نیم میلیون تومان و ۸۱٫۳ درصد (۱۳۰ نفر) زیر یک میلیون تومان بود و هیچ یک از افراد درآمد سه میلیون تومان و بالاتر نداشتند. در مقابل هزینه‌های ماهیانه افراد نمونه، ۰٫۶ درصد (۱ نفر) زیر یک میلیون تومان، ۳٫۱ درصد (۵ نفر) یک و نیم تا دو میلیون، ۳۴٫۴ درصد (۵۵ نفر) بیش‌تر از سه میلیون و ۶۱٫۹ درصد (۹۹ نفر) دو تا سه میلیون تومان بوده است. پاسخ افراد نمونه در مقابل داشتن شغل دوم ۶٫۳ درصد (۱۰ نفر) بلی و ۹۳٫۸ درصد (۱۵۰ نفر) خیر می‌باشد. میزان رضایت این افراد از شغل کولبری از طیف خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد، ۲۴٫۴ درصد (۱۶ نفر) کم و ۷۵٫۶ درصد (۱۴۴ نفر) خیلی کم است. برنامه‌های شغلی افراد نمونه برای آینده، ۸٫۸ درصد (۱۴ نفر) سایر مشاغل ذکر نشده، ۱۵٫۰ درصد (۲۴ نفر) قصد جذب در مشاغل رسمی، ۱۸٫۱ درصد (۲۹ نفر) جذب در سایر مشاغل غیررسمی و ۵۸٫۱ درصد (۹۳ نفر) ماندن در شغل کولبری را در نظر دارند. میزان امنیت شغل کولبری و نوسانات درآمدی در اشتغال کولبری در فصول گوناگون از دید افراد نمونه در طیف خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد، به ترتیب ۱۰٫۰ درصد (۱۶ نفر) کم و ۹۰٫۰ درصد (۱۴۴ نفر) خیلی کم امنیت می‌باشد و ۰٫۶ درصد (۱ نفر) معتقد به نوسان متوسط، ۱۹٫۴ درصد (۳۱ نفر) نوسان زیاد و ۷۹٫۴ درصد (۱۲۷ نفر) نوسان خیلی زیاد در فصول گوناگون برای اشتغال کولبری هستند. مدت اشتغال افراد نمونه به کولبری، ۱۱٫۹ درصد (۱۹ نفر) کمتر از یک سال، ۲۰٫۰ درصد (۳۲ نفر) بیش‌تر از ده سال، ۲۲٫۵ درصد (۳۶ نفر) پنج تا ده سال

صنایع در این شهر جای پیشرفت دارد که این مسئله نیازمند سرمایه‌گذاری و یاری دولت می‌باشد. بنابراین، نبود کشاورزی و مشاغل صنعتی کافی سبب بیکاری گسترده در این شهر و گرایش به شغل کولبری است. لذا، یکی دیگر از متغیرهای مورد بررسی شغل پیشین کولبران بود. برای بررسی رابطه بین (علت*شغل قبلی)، نتایج بدست آمده از رابطه بین این دو متغیر در جدول (۲) نشان می‌دهد P-value در سطح ۵ درصد معنادار نبوده و رابطه‌ای معنادار بین شغل قبلی و علت گرایش به کولبری وجود دارد. همچنین، بین علت گرایش به اشتغال کولبری و متغیرهای؛ وضعیت تأهل، حقوق ماهیانه، منبع درآمدی دوم و جدای از کولبری، شغل آتی، امنیت شغلی، رضایت شغلی و مدت اشتغال به کولبری P-value در سطح ۵ درصد معنادار نبوده و رابطه معناداری بین شغل قبلی و متغیرهای یاد شده وجود دارد. همچنین، شرایط دشوار اقتصادی حاکم بر کولبران موجب شده است که افراد با سطوح گوناگون سواد و تعداد اعضای خانوار کم و زیاد در بین کولبران وجود داشته باشد. همچنین، برای کولبران نوع کالاهایی که حمل می‌کنند چندان مهم نیست بلکه دستمزد دریافتی مهم است به همین دلیل تمام خطرات مسیر را به جان خریدند. افزون بر این، نبود شغل مناسب موجب شده که کولبران چه از راه کانال‌های رسمی و غیررسمی و چه از راه قاچاقچیان و تاجر وارد شغل کولبری شوند. نوسانات فصلی در اشتغال کولبری همچنین، مانعی برای ادامه این یا توقف فعالیت در این شغل ایجاد نکرده، بنابراین، نتایج بدست آمده از رابطه بین علل گرایش به شغل کولبری و علت مهاجرت به شهر، تعداد اعضای خانوار، سطح تحصیلات، نوع کالاهایی که عمدتاً حمل شده، مخارج ماهیانه، روش آشنایی و ورود به شغل کولبری و نوسانات درآمدی شغل کولبری در فصول گوناگون سال نشان می‌دهد که P-value در سطح ۵ درصد معنادار بوده و رابطه‌ای معنادار بین متغیرهای یاد شده و علت گرایش به کولبری وجود ندارد.

برای بررسی رابطه بین (علت*سن)، نتایج بدست آمده از رابطه بین این دو متغیر در جدول (۳) نشان می‌دهد P-value در سطح ۵ درصد معنادار نبوده و در این جا فرض صفر تأیید می‌شود و این نشان دهنده این است که رابطه معناداری بین سن و علت گرایش به کولبری وجود دارد. همچنین، یافته‌های بدست آمده از مصاحبه با کولبران شهر سرشت نشان می‌دهد که در برخی موارد محدود کودکان ۷ ساله و افراد بالای ۶۵ سال سن در بین کولبران دیده می‌شود، ولی سختی‌های شغل کولبری باعث می‌شود که افراد با سن پایین در موارد محدودی توان فعالیت در کولبری را داشته باشند همچنین، افرادی هم که به شغل کولبری مشغول هستند بعد از چند سال توان جسمی آن‌ها کم شده و به بیماری‌های مفصلی دچار و یا دچار قطع عضو بر اثر سقوط از کوهستان‌های سخت و یا سرمازدگی شدید می‌شوند.

افزایش جمعیت، بیکاری در بین شهرنشینان سردشت بویژه نیروی جوان سبب افزایش گرایش ساکنان شهر سردشت به شغل کولبری شده است. بنابراین، امروزه تفاوت چندان بین محل سکونت افراد در گرایش به شغل کولبری نشان داده نشده است. و لذا، با بررسی رابطه بین (علت*محل تولد)، نتایج بدست آمده از رابطه بین این دو متغیر در جدول (۲) نشان می‌دهد P-value در سطح ۵ درصد معنادار است و در این جا فرض صفر رد می‌شود و این نشان دهنده این است که رابطه‌ای معنادار بین محل تولد و علت گرایش به کولبری وجود ندارد.

در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، شیوه‌های تولید صنعت و صنایع کشاورزی طی یک قرن گذشته تغییر چشمگیری نداشته و صنعتی شدن به سرعت به گونه کامل در کشورهای توسعه یافته گسترش نیافته است. شیوه‌های سنتی تولید صنایع دستی و کشاورزی همچنان ادامه دارد (۱۰) در حالی که منافع اقتصادی مردم را تأمین نمی‌کند. شهر سردشت به دلیل محصور بودن در بین کوهها با محدودیت زمین برای کشاورزی روبه‌روست. بنابراین، از شیوه‌های سنتی تولید فقط

جدول ۲- نتایج آزمون خی دو ارتباط بین علل گرایش به کولبری و سایر متغیرهای مستقل

عالت‌ها	کای اسکوتر	p-value
علت گرایش به شغل کولبری و جنسیت	۰.۶۸۹	۰.۹۸۴
علت گرایش به شغل کولبری و سن	۳۵.۸۶۵	۰.۰۷۴
علت گرایش به شغل کولبری و محل تولد	۱۱.۵۳۹	۰.۳۱۷
علت گرایش به شغل کولبری و علت مهاجرت به شهر	۲۰.۸۲۷	۰.۴۰۷
علت گرایش به شغل کولبری و وضعیت تأهل	۳۰.۰۹۹	۰.۰۰۹
علت گرایش به شغل کولبری و تعداد اعضای خانوار	۱۳.۷۱۶	۰.۵۴۷
علت گرایش به شغل کولبری و سطح تحصیلات	۳۴.۳۴۴	۰.۱۰۱
علت گرایش به شغل کولبری و شغل قبلی	۸۴.۸۵۱	۰.۰۰۰
علت گرایش به شغل کولبری و نوع کالاهای حمل شده	۲۰.۳۱۷	۰.۵۰۱

۰,۰۰۱	۲۶,۱۶۶	علت گرایش به شغل کولبری و حقوق ماهیانه
۰,۲۱۶	۱۸,۹۵۱	علت گرایش به شغل کولبری و هزینه ماهیانه
۰,۴۷۹	۱۹,۶۶۹	علت گرایش به شغل کولبری و روش آشنایی و ورود به شغل کولبری
۰,۰۰۰	۲۵,۲۲۸	علت گرایش به شغل کولبری و منبع درآمدی جدایی از کولبری
۰,۰۶۲	۲۴,۱۸۶	علت گرایش به شغل کولبری و برنامه آینده شغلی
۰,۱۳۴	۲۱,۰۸۳	علت گرایش به شغل کولبری و نوسانات درآمدی
۰,۰۰۹	۱۵,۳۰۵	علت گرایش به شغل کولبری و امنیت شغلی
۰,۰۶۴	۱۰,۴۲۵	علت گرایش به شغل کولبری و رضایت از شغل کولبری
۰,۰۳۵	۲۶,۲۸۲	علت گرایش به شغل کولبری و مدت اشتغال در کولبری

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

کولبری در شهر سردشت ناشی از متغیرهای مستقلی است که وارد مدل نهایی تحلیل شده‌اند و ۵۵ درصد تغییرات متغیر وابسته ناشی از عوامل دیگری است که در این پژوهش مد نظر قرار نگرفته است. همچنین، شکل رگرسیونی تبیین شده آزمون تحلیل واریانس، خطی است. زیرا مقدار آزمون برای تعیین معناداری اثر متغیرهای مستقل بر میزان علل گرایش به اشتغال کولبری موجود در جدول (۶)، $0/000$ با سطح معنی‌داری $0/95$ است.

- برای تعیین میزان تأثیر عوامل اقتصادی در گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت از رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شد که نتایج زیر بدست آمد:

تبیین علل گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت بر اساس متغیرهای مستقل معنی‌دار: بر اساس داده‌های جدول (۵)، ضریب همبستگی چندگانه برابر با $R = 0/59$ می‌باشد و ضریب تبیین برابر با $0/35$ است. مدل مذکور نشان می‌دهد که ۳۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته (علل اقتصادی گرایش به اشتغال

جدول ۳- ضریب همبستگی چندگانه برای تبیین میزان علل گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت

متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تبیین	ضریب تبیین خالص	اشتباه معیار برآورد
	۰,۵۹۵	۰,۳۵۵	۰,۲۷۲	۱,۰۵۲

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

جدول ۴- آزمون تعیین معناداری اثر متغیرهای مستقل بر میزان علل گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت

منابع تغییر	مجموع مجنورات	درجه آزادی	میانگین مجنورات	F	معنی‌داری
رگرسیون	۸۵,۶۵۶	۱۸	۴,۴۷۵۹	۴,۳۰۳	۰,۰۰۰
باقی‌مانده	۱۵۵,۹۳۸	۱۴۱	۱,۱۰۶		
جمع	۲۴۱,۵۹۴	۱۵۹			

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹.

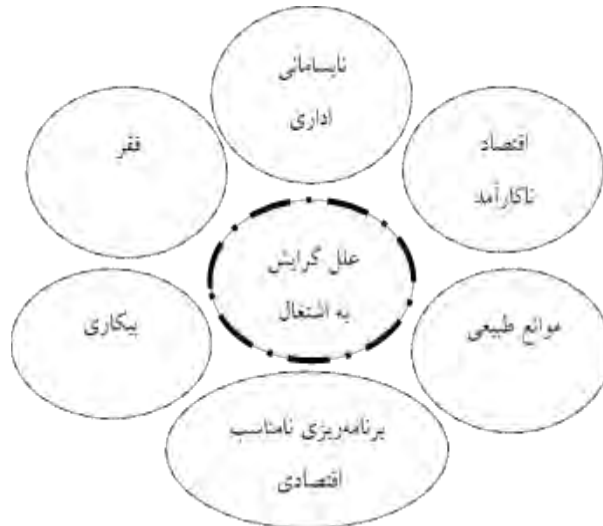
بحث و نتیجه‌گیری

مردم فقیر این شهر در حال افزایش است. محدودیت زمین‌های کشاورزی، نبود صنایع، فقر، عدم داشتن مهارت کافی و در بسیاری موارد نبود امکانات کافی برای کسب مهارت، بیکاری افراد تحصیل کرده، شرایط طبیعی و موقعیت کوهستانی شهر سردشت، کمبود امکانات دولتی برای اشتغالزایی جوانان این شهر، آسیب‌های باقی‌مانده از جنگ در شهر سردشت، عدم برنامه‌های مناسب جهت رشد اقتصادی در شهر سردشت و... از جمله عوامل گرایش به اشتغال غیررسمی کولبری در این شهر است. لذا با توجه به اهمیت یافتن اشتغال کولبری در شهر سردشت در این پژوهش به بررسی و تحلیل علل اقتصادی گرایش مردمان شهر سردشت به اشتغال غیررسمی کولبری با نگاهی اندیشمندانه و در

اقتصاد غیررسمی در کشورهای در حال توسعه همچون ایران نقش مهمی در تأمین نیازهای اقتصادی خانواده‌های کم‌درآمد دارد. در ایران بیش از ۶ میلیون شغل غیررسمی وجود دارد. یکی از مهمترین این مشاغل غیررسمی در شهرهای مرزی کشور اشتغال کولبری است. این نوع از اشتغال عمدتاً در استان‌های مرزی از جمله استان‌های آذربایجان، کردستان، کرمانشاه و ایلام وجود دارد. شهر سردشت یکی از شهرهای مرزی استان آذربایجان غربی و هم مرز با کشور عراق است که با توجه به شرایط اقتصادی در شهر سردشت کولبری به‌عنوان شغل بیش‌تر

نمونه برای آینده، بیش‌ترشان ماندن در شغل کولبری را در نظر دارند. میزان امنیت شغل کولبری دارای امنیت کم و نوسانات زیاد درآمدی در اشتغال کولبری در فصول گوناگون می‌باشد و مدت اشتغال افراد نمونه به کولبری عمدتاً یک تا پنج سال تجربه فعالیت در شغل کولبری داشته‌اند. نتایج بدست آمده از آمار استنباطی حاکی از آن است که بین علت اشتغال به کولبری و متغیرهای؛ جنسیت، محل تولد، علت مهاجرت به شهر، تعداد اعضای خانوار، سطح تحصیلات، نوع کالاهای که عمدتاً حمل شده، مخارج ماهیانه، روش آشنایی و ورود به شغل کولبری و نوسانات درآمدی شغل کولبری در فصول گوناگون P-value در سطح ۵ درصد معنادار بوده و رابطه‌ی معناداری بین متغیرهای مذکور و علت گرایش به کولبری وجود ندارد. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که بین علت گرایش به کولبری و سن، شغل قبلی هم‌چنین، متغیرهای؛ وضعیت تأهل، حقوق ماهیانه، منبع درآمدی دوم و جدای از کولبری، شغل آتی، امنیت شغلی، رضایت شغلی و مدت اشتغال به کولبری P-value در سطح ۵ درصد معنادار نبوده و رابطه‌ای معنادار بین شغل قبلی و متغیرهای مذکور وجود دارد. هم‌چنین، نتایج بدست آمده از رگرسیون خطی چند متغیره نشان می‌دهد که ۳۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته (علل اقتصادی گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت) ناشی از متغیرهای مستقلی است که وارد مدل نهایی تحلیل شده‌اند. هم‌چنین، شکل رگرسیونی تبیین شده آزمون تحلیل واریانس، خطی است. زیرا مقدار آزمون برای تعیین معناداری اثر متغیرهای مستقل بر میزان علل گرایش به اشتغال کولبری ۰/۰۰۰ با سطح معنی‌داری ۰/۹۵ است. در مجموع می‌توان بر اساس یافته‌های پژوهش علل گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت را در شکل زیر خلاصه کرد.

نوع خود جدید پرداخته شد. نوع پژوهش، کاربردی و روش پژوهش توصیفی - تحلیلی است. برای گردآوری داده‌ها از روش‌های کتابخانه‌ای، جستجو در پایگاه‌های الکترونیکی اطلاعات و هم‌چنین، مطالعات میدانی مصاحبه و پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش را کولبران شهر سردشت در بر می‌گیرد. برای تعیین حجم نمونه تعداد ۱۶۰ نفر از کولبران شهر سردشت بر اساس نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. روش کلی تکمیل پرسش‌نامه‌ها و مصاحبه با استفاده از روش نمونه‌گیری نمایی بدون تبعض انجام گرفت. تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 26 و با استفاده از آمار توصیفی (درصد، فراوانی) و آمار استنباطی (آزمون χ^2) و هم‌چنین، رگرسیون خطی چند متغیره و پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده صورت گرفت. مقدار آلفا ۰,۷۰ که میزان قابل قبولی را نشان می‌دهد. نتایج آمار توصیفی نشان می‌دهد که مردان درصد بسیار بیش‌تری از حجم نمونه را تشکیل می‌دهد و گروه سنی بین ۲۰ تا ۲۹ ساله درصد بالاتری نسبت به سایر گروه‌های سنی در نمونه شرکت داشته‌اند. محل تولد افراد نمونه عمدتاً روستا بوده است و علت مهاجرت این افراد به شهر عمدتاً به دلیل بیکاری در روستا و سایر علل نشده است. بیش‌تر افراد نمونه متأهل و تعداد بیش‌تری دارای اعضای خانواده بیش از چهار نفر بوده‌اند و درصد بالایی دارای تحصیلات زیر دیپلم و شغل قبلی افراد نمونه و علت گرایش افراد نمونه به اشتغال کولبری بیش‌تر بیکاری بوده است. عمده‌ترین کالاهایی که توسط افراد نمونه حمل شده پوشاک است. درآمد ماهیانه افراد نمونه، عمدتاً زیر یک میلیون تومان بوده و در مقابل هزینه‌های ماهیانه افراد نمونه، عمدتاً دو تا سه میلیون تومان بوده است. بیش‌تر افراد فاقد شغل دوم هستند. میزان رضایت این افراد از شغل کولبری بیش‌ترشان خیلی کم است. برنامه‌های شغلی افراد

شکل ۲- علل گرایش به اشتغال کولبری در شهر سردشت

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹)

گردشگری شهر سردشت که در این زمینه دارای پتانسیل‌های بالایی است.

- توجه بیش‌تر به معیشت زنان کولبر شهر سردشت که عمدتاً سرپرستان خانوار هستند.

ایجاد مشاغل صنعتی توسط دولت برای کاهش بیکاری در شهرستان سردشت که جزء شهرستان‌های محروم کشور است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این مطالعه فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: آرش قربانی سپهر
روش شناسی و تحلیل داده‌ها: مهتاب امرایی
نظارت و نگارش نهایی: دکتر افشین متقی

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

این پژوهش از نظر عنوان و پاره‌ای از متغیرهای مورد بررسی همسویی کاملی با پژوهش‌های جهان تیغ (۱۳۹۲)، با عنوان عوامل مؤثر بر اشتغال غیررسمی جوانان در ایران، پژوهش میراحمدی (۱۳۹۷)، با عنوان تحلیلی بر علل شکل‌گیری اقتصاد غیررسمی در شهر سنندج با تأکید بر دست‌فروشی خیابانی (مورد مطالعه خیابان فردوسی حد فاصل بین میدان اقبال و میدان انقلاب) و پژوهش نسترن و همکاران (۱۳۹۴)، با عنوان تحلیل عوامل مؤثر بر تمرکز اشتغال غیررسمی در شهر بانه دارد. همچنین، این پژوهش از نظر پاره‌ای مفاهیم نظری دارای مشابهت با پژوهش عبدالهی و همکاران (۱۳۹۸)، با عنوان جایگاه کولبری در فقه و حقوق جزایی و پژوهش خضریور و همکاران (۱۳۹۷)، با عنوان تحلیل و شناسایی عوامل مؤثر بر برقراری امنیت پایدار در راستای حل معضل کولبری (مطالعه موردی: شهرستان‌های پیرانشهر، سردشت، بانه و مریوان) دارد. در نهایت با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاداتی در جهت بهبود شرایط اشتغال کولبری و بهبود زندگی ساکنان مرزی شهر سردشت ارائه شده است:

- توسعه مناطق مرزی و ایجاد اشتغال پایدار در این مناطق با هدف توسعه اقتصادی و معیشتی ساکنان مناطق مرز شهر سردشت و سایر نواحی مرزی.
- به رسمیت شناخته شدن اشتغال کولبری در قوانین کشوری برای حفظ جان و مال کولبران.
- ایجاد معابر امن برای کولبران.
- استفاده از انرژی شاغلان در اشتغال کولبری در سایر بخش‌های اقتصادی از راه گسترش صنایع و توسعه

References

- 1- Alter Chen, M. (2013). Women in the informal sector: A Global picture, the Global movement. WIEGO. 1-10.
- 2- Alderslade, J., Talmadge, J., & Freeman, Y. (2006). Measuring the informal economy: One neighborhood at a time. Washington, DC: Brookings Institution, Metropolitan Policy Program.
- 3- Approval of the Cabinet of Ministers (2016).
- 4- Alam Jamili, A. (2020). Concern for bread in the mountains of Kurdistan, Economical, Taken from the link <https://www.magiran.com/article/3992435>.
- 5- Azizzadeh, F., & Jahani, N. (2019). Qualitative study of issues and problems of unofficial Tamerchin pass in Piranshahr city and providing appropriate solutions for its performance, Social-Research Quarterly of Social Sciences, Islamic Azad University, Shushtar Branch, Thirteenth year, the first number, Consecutive (44), Spring 2019, Pp. 291-320.
- 6- Abdollahi, A., Mohammad Aminpour, Sh., & Majidi, S. H. (2019). Colbury's position in jurisprudence and criminal law, two specialized quarterly journals on the study of jurisprudence and principles, second year, the first number, spring and summer 2019, Page 13-34.
- 7- Bonnet, F., Vanek, J., & Chen, M. (2019). Women and men in the informal economy: a statistical brief. International Labour Office, Geneva. <http://www.wiego.org/sites/default/files/publications/files/Women%20and%20Men%20in%20the%20Informal%20>
- 8- Chambwera, M., Macgregor, J., & Baker, A. (2011). The informal economy: A primer for development professionals on the importance of the informal economy in developing countries. International Institute for Environment and Development.
- 9- Chen, M. (2016). Expanding the Economic Potential of Women Informal Workers. Background paper for the UN Secretary-General's High-Level Panel on Women's Economic Empowerment.
- 10- Chen, M., & Harvey, J. (2017). The informal economy in Arab nations: A comparative perspective. WIEGO Paper for Arab Watch Report on Informal Employment in MENA Region.
- 11- Dehghanmongabadi, A., Hoşkara, Ş. Ö, & Shir Khanloo, N. (2014). Introduction to Achieve Sustainable Neighborhoods. International Journal of Arts and Commerce, 3(9), 16-26.
- 12- Executive Directive of Article (11) of the Cabinet's Decree on the Regulation on the Organization of the Exchange of Goods in Temporary Informal Border Markets.
- 13- Executive Directive of Article (11) of the Cabinet's Decree on the Regulation on the Organization of the Exchange of Goods in Temporary Informal Border Markets.
- 14- Executive Regulations of the Law on Organizing Border Exchanges, approved on 7/23/2007 Council of Ministers.
- 15- Expert comment on: The plan to organize the country's border crossings "Kolbari and Te Lajni passages", (2019)." the tenth period, second year, Serial number 16492, Thematic code 220.
- 16- Forouzandeh Mehr, M. (2017). Study of Environmental Geology and Urban Development of Sardasht based on Geographic Information System (GIS), Master's Thesis, Geology Department, Faculty of Science, Urmia University.
- 17- Forouzandeh Mehr, M. (2017). Study of Environmental Geology and Urban Development of Sardasht based on Geographic Information System (GIS), Master's Thesis, Geology Department, Faculty of Science, Urmia University.
- 18- General Census of Population and Housing of the whole of West Azerbaijan. (2016). Statistical Center of Iran, National Program and Budget Organization - Management and Planning Organization of West Azerbaijan Province.
- 19- Heintz, J. (2012). Informality, inclusiveness, and economic growth: an overview of key issues. Amherst: Univ Massachusetts.
- 20- Hosseini Shamloo, E. (2016). Investigating the Impact of Import on Employment in the Shoe Industry of West Azerbaijan Province, Master's thesis, Business Management, management Group, University of Urmia .
- 21- Huang, G., Zhang, H. O., & Xue, D. (2018). Beyond unemployment: Informal employment and heterogeneous motivations for

- participating in street vending in present-day China. *Urban Studies*, 55(12), 2743-2761.
- 22- International Labour Conference. (2013). *Transitioning from the Informal to the Formal Economy*. International Labour Office.
- 23- Jahan tigh, E. (2013). *Factors affecting informal youth employment in Iran*, Master's thesis, field of Economical science, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Mazandaran University.
- 24- Khezrpour, M., Samadian, M A.S., & Bigdelou, Reza (2018). *Analysis and identification of factors affecting the establishment of sustainable security in order to solve the problem of Colbury (studied: Piranshahr, Sardasht, Baneh and Marivan counties)*, *Journal of Disciplinary Geography* winter 2018, No. 24.
- 25- Khezri, A. A. (2017). *Find and hide Colbury*, Tehran: Cheragh Andisheh Publications.
- 26- Karimi Moghari, Z., & Jahan Tigh, E. (2014). *Factors affecting informal employment of young women in Iran*, *Women's social and psychological studies*, Course 12, Number 3, autumn 2014, Pp. 115-140.
- 27- Karimi Moghari, Z., & Jahan Tigh, E. (2014). *Factors Affecting Informal Employment of Young Women in Iran*, *Social and Psychological Studies of Women*, Volume 12, Number 3, Fall 2014, pp. 115-140.
- 28- Kedir, A. M., Williams, C., & Altinay, L. (2018). *Services industries and the informal economy: an introduction*.
- 29- *Law on Organizing Border Exchanges*, approved by the Islamic Consultative Assembly in 2005.
- 30- Liang, Z., Appleton, S., & Song, L. (2016). *Informal employment in China: Trends, patterns and determinants of entry*.
- 31- Medina, L., Jonelis, M. A. W., & Cangul, M. (2017). *The informal economy in Sub-Saharan Africa: Size and determinants*. International Monetary Fund.
- 32- Mohammadi, Asoo (September 6, 2016). *The Bread and Life Controversy on the Western Frontier: A Report on the ups and downs of the Colbury phenomenon, the economy and society* <http://problematicaa.com/border-clashes>.
- 33- Mousavi, Mir Najaf., Saeedabadi, Rashid and Fahr, Rasul (2010). *Modeling physical development and determining the optimal location for housing the population of Sardasht city up to 1400 horizon by Delphi method and Bolin logic in GIS environment, urban and regional study and research*, year Second, No. 6, fall 2010, pp. 54-35.
- 34- Mir Ahmadi, Rozita (2020). *An analysis of the causes of the formation of the informal economy in the city of Sanandaj with an emphasis on street vending*, Master Thesis, Faculty of Humanities, Department of Geography and Urban Planning, University of Maragheh.
- 35- Nezhyvenko, O. (2018). *Informal Employment in Ukraine and European Union Transition Countries: PhD thesis*, July 5, 2018 for achieving the degree of PhD scholar of University Paris-Est, discipline: economics (Doctoral dissertation).
- 36- Organisation for Economic Co-operation and Development. (OECD). (2018). *Informal Economy in Latin America and the Caribbean: Implications for Competition Policy - Contribution from the Dominican Republic* .-*
- 37- Petrova, K. (2019). *Globalization and the Informal Economy in Developing Countries*. In *Globalization and Development* (pp. 49-73). Springer, Cham.
- 38- Romero. R. (2009). *The dynamic of informal economy*. London: Oxford University Press.
- 39- Ruzek, W. (2015). *The informal economy as a catalyst for sustainability*. *Sustainability*, 7(1), 23-34 .
- 40- Ramani, S. V., Thutupalli, A., Medovarszki, T., Chattopadhyay, S., & Ravichandran, V. (2013). *Women in the informal economy: Experiments in governance from emerging countries*. United Nations United Nations University Policy Brief.(۵) ,
- 41- Roeber, S. (2011). *How to Plan a Street Trader Census*. WIEGO Technical Brief (Urban Policies) No, 2.
- 42- Stuart, E., Samman, E., & Hunt, A. (2018). *Informal is the new normal, improving the lives of workers at risk of being left behind*. Overseas Development Institute. *Shaping policy for development*.
- 43- Schoofs, S. (2015). *Making Sence of Informal Economies in Fragile Contexts: Issues, Dilemmas and Questions*. Instistuuat Clingendael.

- 44- Shamaei, A., Abdollahi, A., & Yousefi Fashaki, M. (2014). Analysis of Sardasht city development planning with urban development strategy approach (CDS), Geographical perspective in human studies, Ninth Year, No. 27, Summer 2014, Pp. 51-35.
- 45- Shaukati, M. F. (2016). Introducing Sardasht, Part 11.
- 46- Sadr Mousavi, M., Pourmohammadi, M. R., & Zafari, D. (2016). Investigating and analyzing the role of rural migration in creating the informal sector; a case study of Tabriz

- metropolis, Journal of Urban Research and Planning, Year 7, Issue 25, summer 2016, pp. 23-42.
- 47- Tomal, A., & Johnson, L. (2008). Earnings determinants for self-employed women and men in the informal economy: the case of Bogotá, Colombia. International Social Science Review, 83(1/2), 71-84.
- 48- Yuki, K. (2007). Urbanization, informal sector, and development. Journal of development economics, 84(1), 76-103.
- 49- <https://fa.wikipedia.org/wiki/colberry>.

